

5.6 Občanská výchova – nižší stupeň osmiletého gymnázia

Časové, obsahové a organizační vymezení

Ročník	1.	2.	3.	4.
Hodinová dotace	1	1	2	2

V předmětu Občanská výchova se realizuje RVP ZV, oboru Výchova k občanství. Součástí výuky Občanské výchovy i průřezová témata Osobnostní a sociální výchova a Výchova demokratického občana. V předmětu jsou navíc integrovány tematické okruhy: Svět práce ze vzdělávací oblasti Člověk a svět práce a Psychohygienu vzdělávacího oboru Výchova ke zdraví.

Pro výuku je k dispozici učebna vybavená didaktickou technikou (dataprojektor) a přístupem k internetu.

Předmět podstatnou měrou přispívá k formování osobnosti mladého člověka, schopného orientovat se v uspořádání a fungování sebe jako psychofyzického jedince, uspořádání a fungování společnosti, jejíž je součástí, dává mu návod jak žít v souladu s ostatními lidmi a jak se integrovat mezi ostatní.

Předmět vede studenty k aktivnímu získávání informací z oblasti politického, ekonomického dění ve společnosti. Umožňuje jim získávat poznatky z řady humanitních oborů, psychologie, etiky, sociologie, politologie, ekonomie. Dává jim (studentům) příležitost kriticky reflektovat společenskou skutečnost i dění a posuzovat různé přístupy k řešení každodenních problémů a zaujímat vlastní postoje.

Přispívá tak k uchování kontinuity tradičních hodnot naší civilizace, posiluje respekt k základním principům demokracie a evropanství.

Podporuje vědomí neopakovatelnosti a jedinečnosti života, významu lidské důstojnosti. Přípravuje žáky na odpovědný občanský život v demokratické společnosti.

Výchovné a vzdělávací strategie

Základním záměrem vzdělávání v tomto předmětu je naučit studenty aktivitě, samostatnosti a tvořivosti při získávání poznatků, vytváření dovedností a postojů.

- Učitel vede žáky, aby sbírali informace z nejrůznějších zdrojů (noviny, internet, odborná literatura ...) a vede je tak k orientaci ve zdrojích informací a ke kritickému posuzování hodnověrnosti informací – kompetence k učení, kompetence komunikativní.

- Učitel vede žáky k diskusím na aktuální témata, formuje tak jejich názory a toleranci k názorům druhých – kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální, kompetence občanské.
- Učitel zadává úkoly formou skupinová práce – kompetence sociální a personální, kompetence občanské.
- Učitel organizuje besedy na aktuální témata, vede tak žáky k porovnávání teoreticky získaných znalostí s realitou – kompetence komunikativní, kompetence občanské.
- Učitel organizuje dramatizace situací souvisejících s aktuálně probíranými tématy, formuje tak názory a postoje žáků – kompetence komunikativní, kompetence občanské, kompetence sociální a personální.
- Studenti mohou zpracovat projekt se společenskovední tematikou – na konci 4. ročníku v rámci projektového týdne. Téma zpracují a vlastní výsledky prezentují a obhajují – kompetence komunikativní, kompetence k řešení problémů.
- Učitel klade důraz na mezipředmětové vztahy (historické souvislosti, tradice a kulturní dědictví) – kompetence občanské, kompetence k učení.

ROČ.	TÉMA	VÝSTUP	UČIVO	MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY PRŮŘEZOVÁ TÉMATA, POZNÁMKY
1.	Člověk ve společnosti	<ul style="list-style-type: none"> · Popíše přírodní cykly · Je schopen sestavit efektivní rozvrh dne · Vysvětlí zásady využití volného času · Vysvětlí role členů komunity a uvede příklady pozitivního a negativního vlivu na kvalitu sociálního klimatu · Korektně a citlivě řeší problémy založené na mezilidských vztazích <ul style="list-style-type: none"> • Zhodnotí a na příkladech uvede význam solidarity mezi lidmi a přínos spolupráce, např. v nouzi · Uplatňuje dovednosti komunikační obrany proti manipulaci a agresi. · Rozpozná manipulativní vliv vrstevníků, médií, sekt. · Zhodnotí nabídku kulturních institucí a cíleně vybírá akce, které ho zajímají · Chová se šetrně ke kulturním památkám a přírodním objektům, odmítá vandalské chování · Rozlišuje projevy vlastenectví od projevu nacionalismu · Pozná symboly našeho státu, objasní způsoby jejich použití · Uplatní vhodné způsoby chování a komunikace · Objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti a rozpoznává netolerantní, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí 	<ul style="list-style-type: none"> · Rok v jeho proměnách (září-říjen) Cyklus dne, týdne, roku, denní rytmus, volný čas · Domov a rodina (listopad) Příbuzenské vztahy, funkce rodiny, manželství a rodičovství, ekonomika domácnosti, zdravý životní styl · Lidská setkání (prosinec-leden) přirozené a sociální rozdíly mezi lidmi, rovnost a nerovnost, postavení mužů a žen ve společnosti, pomoc lidem v nouzi · Rovnost a nerovnost, zásady lidského soužití (únor) pravidla chování, etiketa, chování při slavnostních příležitostech · bezpečné chování, komunikace mezi vrstevníky a neznámými lidmi, manipulativní jednání (reklama, informace, působení sekt) · Kulturní život, kulturní hodnoty, tradice, kulturní instituce, masová kultura, prostředky masové komunikace, masmédiá · Naše vlast (únor-duben) (vlast, vlastenectví, památná místa, významné osobnosti) · Státní symboly státní svátky · Moje obec (květen-červen) struktura obce, památná místa · Národnostní menšiny, vztahy mezi lidmi, mezilidská komunikace, problémy lidské nesnášenlivosti, vztahy ve dvojici, kamarádství, přátelství., národnostní menšiny 	<p>Výchova ke zdraví – integrováno</p> <p>Výchova demokratického občana</p> <p>okruh Občanská společnost a škola</p>

2.	Člověk a jeho osobnost I	<ul style="list-style-type: none"> · Rozliší pojmy národ, vlast, stát · Posoudí zásady mezigenerační solidarity · Popíše strukturu České republiky · Objasní vznik a vývoj státu · Uvede druhy majetku · Vysvětlí zásady majetkové nerovnosti · Popíše charakter krajiny · Rozliší typy chráněných území, uvede zásady ochrany krajiny · Vysvětlí významy pojmu kultura, charakterizuje druhy umění · Popíše umělecké slohy, uvede příklady kulturních institucí · Uvede znaky státu, vysvětlí rozdělení státní moci, význam voleb · Posoudí práva a povinnosti občanů na pozadí mravních norem 	<ul style="list-style-type: none"> · Rodina, národ, vlast (září-říjen) Rodina, národ, naše vlast · Majetek a bohatství (říjen) · Přírodní bohatství a jeho ochrana (listopad-prosinec) · Kultura a její rozvíjení (leden-únor) Kultura a umění, umělecké slohy, kulturní instituce · Stát a právo (březen-červen) Vznik státu, typy států, volby, moc ve státě, práva a povinnosti občanů, právo a morálka 	<ul style="list-style-type: none"> · Prožívání, chování a jednání, osobní vlastnosti, dovednosti a schopnosti, · Charakter, volní vlastnosti charakteru, pěstování vůle. · Osobní rozvoj, sebepoznávání, sebevýchova · Motivace, aktivita, osobní kázeň při formování dospívající osobnosti · Zdraví jako jednota fyzického, psychického a sociálního zakončení osobnosti · Stres, civilizační choroby, auto-destruktivní závislosti · Sebereflexe, sebekontrola, sebeovládání, zvládání problémových situací, psychohygiena. ·
3.	Osobnost člověka	<p>Objasní proces dospívání</p> <ul style="list-style-type: none"> - naplnění života, smysl života, - náhražky a jejich nebezpečí <p>Objasní základní sociálně psychologické aspekty začleňování člověka do společnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - Problémy komunikace - Vztahy mezi muži a ženami <p>Objasní základní vztah člověka k přírodě a jeho podíl na utváření řádu ve světě</p> <ul style="list-style-type: none"> - Postavení člověka ve světě - Řád ve společnosti - Lidská práva a jejich porušování - Lidská spolupráce - Člověk – tvůrce světa 	<p>Člověk a dospívání (září)</p> <p>Člověk a společnost (září-říjen)</p> <p>Člověk v harmonickém soužití se světem (listopad-leden)</p>	<p>Životní cíle a plány, životní perspektiva, pozitivní přístup k životu</p> <p>Orientace v procesu začleňování člověka do složitých meziosobních vztahů</p> <p>Uvědomění si úlohy člověka ve světě</p>
	Stát a právo	<ul style="list-style-type: none"> · Rozliší a porovná složky státní moci · Žák popíše typy a formy státu 	<ul style="list-style-type: none"> · Státní moc (únor-duben) výkonná, zákonodárná, soudní · Občanská společnost 	<p>Výchova demokratického občana okruh Občan, občanská společnost a stát</p>

		<ul style="list-style-type: none"> · Uvede příklady institucí a orgánů podílejících se na správě obcí a krajů · Objasní výhody demokratického řízení státu · Vysvětlí funkci ústavy ČR · Uvede příklady institucí a orgánů podílejících se na správě obcí a krajů · Na příkladech popíše politické spektrum ČR · Vyloží smysl voleb do zastupitelstev v demokratických státech · Vyloží možnosti občana ovlivňovat dění ve své obci a státě · Dodržuje právní řád a základní právní normy · Rozpozná protiprávní jednání · Uvede základní právní vztahy · Uplatní znalost práva v každodenním životě · Posoudí význam ochrany lidských práv a svobod 	<p>zájmové organizace, občanské iniciativy a hnutí, zapojení minoritních skupin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Státní správa a samospráva • Právní řád ČR právní norma, předpis, orgány právní ochrany • Formy protiprávního jednání, trestní postížitelnost • Státní správa a samospráva • Politika, politické vztahy, politický pluralismus, koalice, opozice • Volby komunální, krajské, parlamentní, aktivní a pasivní volební právo, volební systémy 	<p>Výchova demokratického občana okruh Formy participace občanů v politickém životě</p> <p>Výchova demokratického občana okruh Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování</p>
	Člověk a svět práce	<ul style="list-style-type: none"> · Posoudí své možnosti při rozhodování o volbě vhodného povolání a profesní přípravě 	<ul style="list-style-type: none"> • Volba profesní orientace (květen-červen) • Sebezpznávání (osobní zájmy a cíle, tělesný a zdravotní stav, osobní vlastnosti a schopnosti, sebehodnocení) • Vlivy na volbu profesní orientace · Informační základna pro volbu povolání, práce s profesními informacemi, využívání poradenských služeb 	Člověk a svět práce okruh Svět práce – integrováno
4.	Stát a hospodářství	<ul style="list-style-type: none"> · Popíše pracovní činnosti vybraných profesí. · Využije profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného vzdělávání · Prokáže v modelových situacích schopnost prezentace své osoby při vstupu na trh práce · Vysvětlí základní formy podnikání · Rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, uvede jejich příklady · Objasní potřebu dodržování zásad ochrany duševního vlastnictví 	<ul style="list-style-type: none"> • Opakování: (září) Společenství; náboženství; člověk v rodině; občanská společnost, obec, stát • Stát a hospodářství – občan v právních a ekon. vztazích (září-prosinec) Dělba práce, národní hospodářství, principy tržního hospodářství, nabídka, poptávka, peníze, banky, zásahy státu do ekon., daně Podnikání, druhy organizací, majetek, formy vlastnictví 	Člověk a svět práce okruh Svět práce – integrováno

		<ul style="list-style-type: none"> · Dodržuje zásady hospodárnosti · Objasní způsoby zacházení s penězi · Vysvětlí funkci bank a bankovníctví · Rozlišuje a porovnává úlohu výroby, obchodu a služeb · Vyloží podstatu fungování trhu · popíše zdroje příjmů státu, uvede hlavní oblasti výdajů · na příkladech vysvětlí systém sociálních dávek 	<p>Pracovní právo, trh práce, typy povolání, možnosti vzdělávání, zaměstnání, práva a povinnosti zaměstnanců a zaměstnavatelů, životopis, pohovor, úřady práce, nezaměstnanost (leden-únor)</p>	
	Mezinárodní vztahy	<ul style="list-style-type: none"> · Popíše výhody a nevýhody zapojení ČR do EU. · Popíše vliv členství ČR v EU na každodenní život občanů, jejich práva · Zná významné mezinárodní organizace a společenství · Uvede příklady některých projevů globalizace, objasní souvislosti lokálních a globálních problémů · Uvede příklady mezinárodního terorismu · Uvede významné mezinárodní organizace, k nimž má ČR vztah 	<ul style="list-style-type: none"> · Evropská integrace (březen-duben) <ul style="list-style-type: none"> - podstata, význam, výhody, EU · Práva občanů v EU, uplatnění práv · Mezinárodní spolupráce v rámci RE, NATO, OSN · Globalizace (květen-červen) <ul style="list-style-type: none"> - příčiny, projevy, klady a zápory, významné globální problémy a jejich řešení · Fenomén terorismu, příčiny a projevy, lokální, globální, národní, mezinárodní terorismus 	Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech okruh Jsme Evropané